

Bogdan din Cuhea, Întemeietorul Moldovei

La fel ca majoritatea țărilor europene, statul modern român s-a făurit prin unificarea provinciilor istorice locuite de români. Meritul întemeierii politice și militare a voievodului Moldovei aparține maramureșeanului **Bogdan din Cuhea**, la mijlocul sec. al XIV-lea.

Prin faptele sale, consemnate în cronicile vremii și acțiunile întreprinse, el s-a detașat net față de toți ceilalți stăpânitori de sate și noroade, preocupați mai degrabă să-și apere proprietățile și privilegiile în fața tendinței expansioniste a regalității maghiare. Toate acestea ne permit să conturăm portretul unui lider politic (dar și militar) cu personalitate puternică, cu un set de principii ferme, nedispus să facă vreun compromis cancelariilor străine, a căror interes era diferit față de cel al populației din zonă.

Bogdan deținea o reședință fortificată la Cuhea (descoperită în anii '60, în urma unor săpături arheologice conduse de Radu Popa) și făcea parte dintr-o familie de nobili ce stăpâneau douăzeci și două de sate pe cursul superior al Izei (între Strâmtura și Bârsana), dar și pe Valea Vișeului.

A fost proclamat, la un moment dat, **voievod al întregului Maramureș**, în timpul domniei regelui Carol Robert de Anjou (1308-1342). În acest interval a reușit să mențină autonomia voievodală a „țării”, însă la începutul domniei lui Ludovic I de Anjou (1342-1382), casa regală izbutește să-l destituie pe Bogdan (probabil în 1343). Există două ipoteze cu privire la motivele acestei decizii politice: fie un conflict cu nobilul maghiar Ioan, castelan al cetății Visc, reprezentantul regelui în Maramureș; fie o decizie a fostului rege Carol Robert, de a impune o taxă (de 18 dinari) pentru fiecare „poartă iobăgească”, ceea ce ar fi dus la o „mișcare de amploare a țăranilor din Maramureș”, sub conducerea lui Bogdan, pentru apărarea vechilor libertăți.

Au urmat aproape două decenii de hărțuiri reciproce, însă, în ciuda „infidelității” de care era acuzat de coroana maghiară, aceasta nu a îndrăznit să-i confiște averile sau să ia alte măsuri juridice sau militare împotriva lui, grație notorietății de care Bogdan se bucura în rândul comunității maramureșene.

Se presupune că, în această perioadă, Bogdan a întreprins mai multe incursiuni spre răsărit, în ținuturile Moldovei, unde, până în 1353, tătarii pustiau și jefuiau satele din zona colinară și riverană.

După expediția militară comandată de regele Ungariei împotriva tătarilor, voievod în Moldova este uns Dragoș din Bedeu (Maramureș), Descălecătorul, însă atât el cât și Sas, fiul și urmașul lui la tron, militează pentru instaurarea relațiilor feudale și de supunere față de coroana maghiară.

În 1358 (sau 1359), voievodul Sas moare, însă regele Ludovic e ocupat cu o campanie împotriva lui Dușan al Serbiei și nu are timp pentru asigurarea unei succesiuni „fidele” în Moldova. Deși ținutul românesc de la est de Carpați era o prioritate pentru casa regală maghiară, care plănuia un *imperiu angevin* de la Marea Baltică până la Marea Adriatică.

Visul imperial e spulberat de voievodul Bogdan care, în 1359, pornește de la reședința din Cuhea împreună cu un număr de oșteni și trece pe la pasul Prislop-Borșa, în Moldova, unde îi alungă de la domnie pe urmașii lui Dragoș.

Se presupune că acțiunea lui Bogdan nu ar fi avut sorți de izbândă dacă nu ar fi beneficiat, atât de factorul surpriză, cât și de contextul favorabil, dar mai cu seamă de un corp de soldați credincioși și bine pregătiți, la care s-a aliat populația locală, nemulțumită de tendința de suzeranitate a Ungariei.

Chiar și în aceste condiții, averile lui Bogdan în Maramureș rămân intacte, regele Ludovic sperând la o supunere ulterioară a noului voievod față de interesele coroanei. Adevărul este că regele nu a bănuțit consecințele acțiunii lui Bogdan, pe termen lung, care plănua realizarea unei „instituții statale”, cu toate atributele aferente.

În cei șase ani de domnie, principala preocupare a lui Bogdan a fost să respingă încercările regelui Ludovic de a prelua puterea asupra Moldovei. I-a urmat la tron fiul său, Lațcu (1365-1375), care a continuat politica de apărare a independenței noului stat. Succesorul său a fost voievodul Ștefan, un alt fiu al lui Bogdan, care se căsătorește cu Margareta Mușata și întemeiază **dinastia Mușatinilor** (următorii domnitori fiind Petru I Mușatinul și Roman I, fiii celor doi). Dinastia a condus Moldova până la Ștefan cel Mare, respectând testamentul lui Bogdan I Întemeietorul: independența acestei provincii românești. În 1859, Moldova se unește cu Muntenia, iar în 1918 cu Transilvania, formându-se statul modern român (monarhic și, în prezent, republican).